

STADA

STADA siue Stadium, Archiepiscopus Bremensis Ciuitas ad Zuingam fluuium in meridionali Albis ripa, omnium Saxoniarum urbium antiquissima passim à VVitekindo, Irenico, Saxone Grammatico, Crantio, Ern. Brotuff Chytræo, Ioh. Pomario, Saurio & alijs scriptoribus omnibus celebratur; utpotè cuius fundamenta ipse Saxonum conditor SAXO, cum suis, mortuo post subactum Orientem Alexandro, sub quo Saxones stipendia fecerant, ex Macedonia reuersus, multis ante Christum natum annis, jecerit. Nomen verò ab euentu factum autumant. vel quod Saxones reduces cum 24. nauibus ad Albim in has Saxoniarum oras delati, & in locum, qui ab anonymo antiquo scriptore Teutonico *Hattelungen* dicitur, egressi, tandem ibi, condita vrbe, stabilem domicilijs stationem, post diuturnos peregrinationum errorumque labores, inuenissent: vel quod Thuringenses, à quibus Saxones sub aduentum hospitio arenæ prohibebantur, istam habitandi sedem concedere, partim vi partim transactione coacti fuissent. De tempore autem fundationis etsi nihil penè certò definiti ab antiquis expressum sit, nempe tum propter Martis fuores & frequentes turbas, tum propter incuriam gentis, armorum magis quam literarum studiosæ: tamen de memorabili Stadij vetustate aliquid augurari certisque depromptis indicijs colligere licebit. Penè enim inter omnes constat à Saxonibus, è Macedonia, Alexandro Magno defuncto, reuersis conditum fuisse Stadium. Atqui ex Ioh. Funcej & aliorum Chronologicis supputationibus apparet, Alexandrum Magnum, Anno Mundi 3609. Olymp. 106. primo, Urbisq; Conditiæ 397. natum, ad regni fastigium, anno M. 3629. Olymp. 111. primo, V. C. 417. peruenisse, tandemque, celebrato Hephestionis funere, vitam cum morte anno M. 3640. Olymp. 113. quarto, V. C. 428. commutasse: Christum verò Dominum & Salvatorem nostrum anno M. 3963. Olymp. 194. tertio, V. C. 751. carnem assumpsisse. Ex quibus facilis est supputatio, Stadij originem trecentos & viginti tres annos antiquiorem esse Christi natiuitate. Quam sententiam etiam Ernestus Brotuff in Chronicis Mersburgensibus planè confirmat: disertè exprimens Stadij fundamenta trecentis & viginti vno annis ante Christum è virgine editum posita fuisse. Quod autem annales tradunt Stadium à Sigfrido, Henrici, cognomento Boni filio, Comite Stadenfi, adificatum esse, fidem historiarum excedit & à Crantio in Saxonia lib. 6. cap. 9. refutatur. Etenim vetustius esse opidum illà Sigfridi memoriâ, utpotè quæ vix ad Henricum V. Imp. perueniat hoc est, parum supra Christi annos mille, vel ex eo satis apparet, quod iam longè ante illa sæcula Marchiones & Comites Stadenfes sine dubio à Stada, regionis capite, salurantur. Et potuit quidem Sigfridus eo tempore collapsum Stadium reuocare, urbem communire, & contra Danorum atque Normannorum incurfiones, qui vetus sibi dominium in omnem Saxoniam contendeant vindicare, arcem exstruere; à qua locus iste adhuc hodiè nomè retinet, æde S. Pancratij insignitus. His accedit insignis monomachia Hundingi & Helgonis, apud Stadium commissa. Cum enim Roë, conditor Roschildiæ, Danis imperaret, eiusque frater Helgo, maris imperium sortitus, victricè ubiq; classem circumferret & per Albim fluuium ascendens Saxoniam ipsam ferro flammaque vastaret, Hundingus Saxonum princeps, inopinato hostis aduentu turbatus, suas quoque vires tumultuariè contraxit Danisque opposuit. Concurrente autem utroque exercitu ad Stadium, & iam in armis parato, copiaque pugnandi facta; Helgo animo ferocior; Quando, inquit, in magnis exercitibus præclara virtus sæpè non eminet, tecum ego Hundinge manus consero: spectent utrinque exercitus pugnantibus duces suos, & illorum se fortunam metiantur; ut victum se sciat exercitus, cuius Dux superatur. Non detrectauit pugnam Hundingus. Concurrunt paribus armis & acribus odijs, in circo designato. Cedente autem Saxonum ductore, victoria Danorum fuit, Saxonisque; lutiam relinquere coacti. Saxo Grammat. Sialandicus lib. 1. historia Daniæ, Itaq; Alb. Crantius lib. 1. Saxoniæ cap. 4. Accidit hoc certamen anno Mundi 3130. auctore Hier. Hennings in tabb. genealog. altera parte regni 2. & 3. in 4. monarchia. fol. 19. Quam numerationem si sequaris, Stadij fundatio sexcentos triginta tres annos Christi natiuitatem antecedit. Certè ipse Crantius d. loco expressè dicit, eam rem magnum Stadio vetustatis testimoniū perhibere, Cum nullius reliquæ urbis memoria ex illo tempore celebretur. Vbi præterea; Ptolomæus quidem, inquit, multarum de suo tempore per Germaniam urbium nomina commemorat, quarum hodiè vel nulla existant vestigia, vel nomina sunt immutata: Stadio autem tum fuisse nomen, quod nunc est, cum duorum regum insigni pugna locus illustraretur, hic locus testatur. Dorstadium tamen vocant opidum priscum, vnde Stadio testantur esse originem &c. Quinetiam post Christi natiuitatem simile duellum non procul à Stada nostra legitur accidisse, Suertingo & Hanefo Saxoniarum ducibus, iugum Danorum excutientibus: & Starcatero, miræ magnitudinis & roboris homine, Danorum; Hamâ verò, athletâ & non minus inter suos illustri, Saxonum partes defendente, victoriamque; Danis, Hamâ deuictis, reportantibus; ut Saxo Grammat. lib. 6. Crantius lib. 1. cap. 2. meminerunt. Contigisse id circa annum Christi 76. Hier. Henning. d. part. 2. fol. 20. attestatur. Hama victus nomen Hamburgo dedit, auctore Crantio: Starcaterus autem victor cereuisiæ Stadenfi, secundum vulgatos versiculos: A Starcatero cereuisia nomen adepta est.

Albiacis coctam quam Stada promit aquis: Quamquam auctor horum versuum rectius, Zuingiæ, dixisset. Sunt qui Setutandam Ptolomæi, hanc nostram Stadam esse, ex graduum obseruatione notauerint. Nam cum Ptolomæus Setutandæ (quidam etiam *συναδάαν* legunt) in latitudine 54 $\frac{1}{2}$. & in longitudine 29 $\frac{1}{2}$. assignet, eaque graduum assignatio illius loci, ubi Stada condita est, situi penè respondeat; non est à vero prorsus alienum, ea voce Stadium apud Ptolomæum designari. Quomodo & Casp. Peucerus, historicus nobilis, in Epist. adamicum, Setedanam veterem appellari scribit. Ad originis autem adeò vetustæ memoriam, Stada olim Asyli priuilegio donata fuit, tutaque; ibi statio & præsidium omnibus eò, tutelæ suæ gratia, confugientibus, etiam ad vniuersam vitam, liberaliter ex saluo conducto concessum. Cuius generis asyla Moyses etiam in cognatis Israelitarum tribubus constituit & *φωναδευρία* vocauit. Consimilem verò Stadam quoque Friso, Saxonis frater, habuit in sua Frisia eis Fleuum fl. vbi nempe similiter finita peregrinatione primum soluta anchora, ex nauis in terram egressus, rentoria inter Medenblicum & Stauriam fixit: & deindè Rucholdus Vffo, Rex Orientalis Frisiæ